

Selitys Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallituksen antamaan lausuntoon koskien kuntien valitusta Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuuston päätöksestä 13.6.2023 § 50

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus on antanut 29.8.2023 päivätyn lausunnon Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle kuntien tekemien valitusten johdosta, jotka koskevat Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöstä 13.6.2023 § 50.

Lausunnossaan Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että kuntien valitukset tulee hylätä. Selostuksena Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossa on se, että sen hyväksymässä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilipäätöksessä ei ole otettu huomioon Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätöstä peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9, koska kyseistä päätöstä ei ole koskaan annettu tiedoksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle, vaikka olisi pitänyt ja koska kyseinen päätös sisällöltään on ollut lain, ohjeistusten ja tilintarkastajan suositusten vastainen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on varannut kunnille tilaisuuden esittää käsityksensä kyseisestä lausunnosta.

Hankasalmen kunnan selitys:

- 1) Hankasalmen kunnan käsitys asian suhteen on se, että Keski-Suomen hyvinvointialue on ollut erittäin hyvin tietoinen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä 17.6.2022 § 9. Keski-Suomen hyvinvointialueella olisi ollut mahdollisuus päätöksestä valittaa, jos se olisi nähnyt sen tarkoituksenmukaiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole valmistellessaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilipäätöstä vuodelta 2022, eli Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöstä 13.6.2023 § 50, nostanut esille, ettei sille olisi tietoon saatettu Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöstä peruspääoman alentamisesta. Se ei nouse myöskään esille Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston valituksen alaisen päätöksen valmistelutekstissä, liitteissä tai päätöstekstissä, eli sitä ei ole Keski-Suomen hyvinvointialueen päätöksessä, josta kunnat ovat valittaneet, käyty perusteluna.

Käytännössä jo Keski-Suomen hyvinvointialueen väliaikaisella valmistelutoimielimellä on ollut tieto Keski-Suomen sairaanhoitopiirin peruspääoman alentamisen valmistelusta syksystä 2021 lähtien. Keski-Suomen hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen talouden valmistelua johti Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtaja Aija Suntioinen.

Keski-Suomen hyvinvointialue on johtavien viranhaltijoidensa kautta ollut myös tietoinen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksen peruspääoman alentamisesta täytäntöönpanon uudelleen käsittelystä loppusyksystä 2022. 28.12.2022 tehtyä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin lopullista ratkaisua peruspääoman alentamisesta on ollut jopa valmistelemassa Keski-Suomen hyvinvointialueen johtava viranhaltija, talousjohtaja Aija Suntioinen.

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole missään vaiheessa ennen maaliskuuta 2023 katsonut aiheelliseksi harkita valittamista Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin päätöksestä tai kyseenalaistaa sitä milteen osin. Asia nousi Keski-Suomen hyvinvointialueella tarkasteluun organisaation ulkopuolelta tulleen aloitteen (VM:n budjettineuvos) johdosta, kuten hyvinvointialue itse on kunnille asiasta selkeästi useaan otteeseen viestinyt.

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa itse asiakirjoissaan myös selkeästi - niin valituksenalaisessa päätöksessä 13.6.2023 § 50 kuin lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle - peruspääoman alentamisesta tehdyn Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin päätöksen olevan lainvoimainen ja sairaanhoitopiiriin panneen päätöksen jo täytäntöön.

- 2) Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ei ole ilman erittäin huolellista harkintaa tehnyt päätöstään peruspääoman alentamisesta osana alijäämän kattamistaan.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri on harkinnut päätöksen laillisuutta ja ohjeistusten mukaisuutta ja laatinut sairaanhoitopiiriin päätöksentekijöille erillisen selkeän muistion siitä, miksi peruspääoman alentaminen on mahdollista kirjanpito-ohjeet ja 1.7.2021 voimaan tullut lainsäädäntö huomioiden. Tuossa muistiossa on erityisellä huolella otettu huomioon kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue ja kuntajaoston lausunto 127 kuntayhtymän alijäämän kattamisesta peruspääomaa alentamalla, jota oli pyytänyt Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri on ennen päätöksentekoaan 17.6.2022 selvittänyt myös tilintarkastajansa näkemyksen peruspääoman alentamiseen. Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilintarkastajan näkemys ei ole ollut kielteinen. Päätöstä tehdessään sairaanhoitopiiri ei siis ole toiminut tilintarkastajansa suosituksen vastaisesti, kuten Keski-Suomen hyvinvointialue lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle nyt antaa erheellisesti ymmärtää.

Kun päätöksen täytäntöön panoa on Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä uudelleen harkittu syksyllä 2022 sairaanhoitopiiriin tilintarkastajan suosituksesta, niin siinäkin vaiheessa päätöksen täytäntöön panon voimassa pitäessään sairaanhoitopiiri ei ole toiminut tilintarkastajansa suosituksen vastaisesti. 28.12.2022 tehtyä Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin ratkaisua on ollut valmistelemassa Keski-Suomen hyvinvointialueen viranhaltija, talousjohtaja Aija Suntioinen.

- 3) Keski-Suomen hyvinvointialue on päättänyt aluehallituksen päätöksellä 20.6.2023 § 217 hakea Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymävaltuuston 17.6.2022 § 9 tekemän päätöksen purkamista ylimääräisen muutoksenhaun kautta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tämäkin käy ilmi Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Tämä onkin oikea menettely, jos Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin lainvoimaisen ja jo täytäntöön pannun päätöksen olevan jollain tavoin lainvastainen, mitä se ei Hankasalmen kunnalla tiedossa olevien seikkojen valossa ole. Ratkaisun lainmukaisuuteen päätyi Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin viranhaltija- ja luottamushenkilöjohto asiasta päätöstä tehdessään ja päätöstä täytäntöön pannessaan – kukaan ei päätöksestä valitusta jättänyt.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös on ollut Keski-Suomen hyvinvointialueella hyvin tiedossa toisin kuin se purkuhakemuksessa KHO:lle esittää.

- 4) Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös vuodelta 2022 olisi Keski-Suomen hyvinvointialueen tullut hyväksyä kesäkuussa 2023 sairaanhoitopiirin toiminnan ja päätösten mukaisena.

Keski-Suomen hyvinvointialueella ei ole Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksestä päättäessään Hankasalmen kunnan näkemyksen mukaan voimaannolain perusteella mahdollista tehdä, muuttaa tai perua Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksiä. Sellaista pykälää voimaannpanolaissa ei ole, joka sen mahdollistaisi – eikä Keski-Suomen hyvinvointialue pysty sellaista lausunnossaan esittämään

Perustelut kunnan selitykselle:

Tiedoksi antaminen Keski-Suomen hyvinvointialueelle:

Kunnat eivät ole tässä valituksenalaisessa asiassa olleet päätöksentekijöinä, eivätkä siten ole osallisia päätöksen tiedoksi saattamisessa. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös koskee sen sijaan vahvasti kuntia ja kuntien etua. Kunnissa ei siis voi olla tarkkaa tietoa siitä, millä tavoin peruspääoman alentamista koskeva päätös on muodollisesti annettu tiedoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toimesta Keski-Suomen Hyvinvointialueelle. Hämmästyttävää tietysti olisi, jos asiaa ei tietoon olisi saatettu.

Jos tällaisessa merkittävässä asiassa ei ole toimittu oikein, niin silloin tulee tietysti kyseeseen välittömästi tutkia, onko Keski-Suomen sairaanhoitopiirin viranhaltija(t) syylistynyt tahallisesti/tahattomasti asiassa virkavirheeseen. Erittäin raskauttavaksi asiassa pohdinnan tekee se, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtaja on toiminut päätöksenteon kanssa samanaikaisesti Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden vastuuvalmistelijana ja tullut sittemmin valituksi Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtajaksi.

Todistettavaa ja yksiselitteistä on kuitenkin se, että Keski-Suomen hyvinvointialue on ollut erittäin hyvin tietoinen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksenteosta ja etenkin sairaanhoitopiirin kaikista talouteen liittyvistä päätöksistä koko vuoden 2022 ajan. Ja, että Keski-Suomen hyvinvointialue ei missään vaiheessa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä 2022 käsitellessään nostanut esille, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöstä peruspääoman alentamisesta ei olisi toimitettu sille tiedoksi ja että se ei siksi olisi voinut asiaan puuttua aiemmin.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtaja Aija Suntioinen toimi jo vuodesta 2021 alkaen Keski-Suomen hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenenä ja johti perustettavan Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden valmistelua. Aluevaalien 2022 jälkeen hän toimi Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden vastuuvalmistelijana oman Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä olevan virkansa ohella ja marraskuun 2022 alussa hän tuli valituksi Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtajaksi. Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden valmistelua on käytännössä tehty

samassa tilassa ja todennäköisesti samalla tietokoneellakin kuin Keski-Suomen sairaanhoitopiirin taloutta on johdettu.

Aija Suntioinen johti Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä syksyllä 2021 talousarvion 2022 valmistelua, jossa peruspääoman alentamisen valmistelusta linjattiin. Hän on valmistellut Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksen peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9 samoin kuin asiakohtaan liittyneen perustelumuistion, jossa päätös on perusteltu lakien ja suositusten mukaiseksi. Juha Paloneva Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtajana toimi myös Keski-Suomen hyvinvointialueen viranhaltijavalmisteluryhmässä Suntioisen tavoin ja tuli sitten syyskuussa 2022 valituksi sairaalapalvelujen vastuualuejohtajaksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Paloneva on Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä toiminut esittelijänä, kun peruspääoman alentamisesta on tehty päätöksiä tai niitä täytäntöön pantu sairaanhoitopiirissä.

(selityksen liitteenä 1 on peruspääoman alentamista perusteleva muistio ja talousjohtaja Aija Suntioisen saatekirje siihen)

Keski-Suomen hyvinvointialue kertoo lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle mm., että

”Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätös ja sitä koskevat toimenpiteet ovat tulleet Keski-Suomen hyvinvointialueen tietoon ja käsittelyyn keväällä 2023, koska hyvinvointialue on vastannut sairaanhoitopiirin vuotta 2022 koskevan tilinpäätöksen valmistelusta...”

ja

”Tilinpäätöksen yhteydessä havaittiin, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston 17.6.2022 tekemä päätös (§ 9) on sekä lainsäädännön että siitä annettujen ohjeiden vastainen, eikä sitä ole annettu hyvinvointialueelle ollenkaan tiedoksi. Vasta osana tilinpäätöksen valmistelua on lähdetty muodostamaan hyvinvointialueen kanta asiaan, koska päätöstä ei koskaan ollut toimitettu hyvinvointialueelle tiedoksi”.

Nämä Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle esiin nostamat seikat ovat hyvin yllättäviä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja sen johdon kuntien kanssa käymän vuoropuhelun jälkeen. Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole missään vaiheessa valmistellessaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä vuodelta 2022, eli valtuuston päätöstä 13.6.2023 § 50, nostanut esille, ettei sille olisi tietoon saatettu sairaanhoitopiirin päätöstä peruspääoman alentamisesta. Ja, että se olisi syynä päätöksen perumiseen. Sellaista julkista dokumenttia ei Keski-Suomen hyvinvointialueen päätöksenteosta, josta kunnat ovat valittaneet, löydy.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen 2022 valmistelua Keski-Suomen Hyvinvointialueelle tekivät keväällä 2023 siis Aija Suntioinen ja Juha Paloneva. Heidät on merkitty Keski-Suomen hyvinvointialueen pöytäkirjaan asian valmistelijoiksi kuntien valituksen kohteena olevassa päätöksessä 13.6.2023 § 50 ”Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2022”. Suntioinen on monessa eri yhteyksissä ollut kuntiin yhteyksissä sairaanhoitopiirin tilinpäätöksestä.

Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtajana jo toimiessaan Aija Suntioinen on siis myös 28.12.2022 ollut johtamassa hyvinvointialueen viranhaltijana Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallitusta ratkaisuun, että sairaanhoitopiirin peruspääomaa asian uudelleen tarkastelunkin jälkeen alennetaan. Kyseisestä ratkaisusta Keski-Suomen sairaanhoitopiiri jakoi myös laajan julkisen tiedotteen. Keski-Suomen hyvinvointialueella olisi vielä 28.12.2022 ollut hyvä mahdollisuus tuoda oma eriävä näkemyksensä peruspääoman alentamisen suhteen esille ja keskeyttää päätöksen täytäntöönpano, jos se sen olisi nähnyt aiheelliseksi. Näin ei tapahtunut.

(selityksen liitteenä 2 sairaanhoitopiirin hallituksen päätös § 257 Lausuntopyyntö Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaostolta)

Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohto on siis vuonna 2022 paitsi katsonut, ettei hyvinvointialueella ole syytä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä valittaa, niin ollut keskeisimmässä roolissa, kun Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallitus on pitänyt uudelleen tarkastelun jälkeen päätöksen voimassa ja laittanut sen lopullisesti täytäntöön. Tämän johdosta Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle esittämä lause sivulla 2 perusteluissaan

” Kyseinen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätös ja sitä koskevat toimenpiteet ovat tulleet Keski-Suomen hyvinvointialueen tietoon ja käsittelyyn keväällä 2023... ”

on kaiken tapahtuneen ja dokumentoidun asiakirjatiedon valossa paikkaansa pitämätön. Kun vielä muistetaan se, että Keski-Suomen hyvinvointialueen johtaja oli itse läsnä ja kokousmuistion saajana, kuten kuntien valituksestakin Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle käy ilmi, kun talousjohtaja Aija Suntioinen oli alustamassa 15.11.2022 peruspääoman alentamisesta kunnanjohtajakokouksessa. Kokouksessa asiasta käytiin myös laaja keskustelu, johon Jan Tollet, hyvinvointialueen johtaja osallistui.

Kyseinen väite, ettei asiaa ole annettu Keski-Suomen hyvinvointialueelle tiedoksi, nostetaan esiin vasta nyt kuntien valitusten jälkeen Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallituksen lausunnossa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle. Ja se on lakimiehen valmistelussa löydetty keinoksi perustella Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallituksessa 20.6.2023 tehtyä purkuhakemusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Tältä asiakokonaisuus ainakin kuntien näkökulmasta vaikuttaa.

Se, etteikö asia olisi ollut tiedossa Keski-Suomen hyvinvointialueella kaiken aikaa, on siis kiistatonta. Kunnilla ei kuitenkaan ole mitään keinoja todentaa sitä, onko Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä lähtenyt muodollisesti pöytäkirjanote tai pöytäkirja tiedoksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle valitusotteineen – todennäköisesti kyllä on.

Se sen sijaan on kiistatonta, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toiminnan ja talouden siirrosta Keski-Suomen hyvinvointialueelle vastanneet Suntioinen ja Paloneva ovat itse olleet virkavastuulla laatimassa 30.3.2022 päivättyä muistiot Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päättäjille alijäämän kattamisesta peruspääomasta sitä alentamalla ja tulkinneet sen olevan mahdollista kirjanpito-ohjeet ja 1.7.2021 voimaan tullut lainsäädäntö huomioden ja siksi Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole lähtenyt kesällä 2022 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä valittamaan.

Sairaanhoitopiirin päätös on siis

- a) Keski-Suomen hyvinvointialueella ollut tiedossa
- b) Keski-Suomen hyvinvointialueen keskeisimmät Keski-Suomen sairaanhoitopiiriä sekä taloutta koskevien asioiden virkavastuulliset valmistelijat ovat itse nähneet todistettavasti päätöksen lailliseksi, koska he itse nimenomaan ovat sen virkavastuullisina lailliseksi sairaanhoitopiirin päätöksenteossa perustelleet.

(selityksen liitteenä 1 on peruspääoman alentamista perusteleva muistio ja talousjohtaja Aija Suntioisen saatekirje siihen)

Asioiden kulku Keski-Suomen hyvinvointialueella (kuten se kunnille on todennettu hyvinvointialueen itsensä toimesta)

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ryhtynyt Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöstä peruspääoman alentamisesta muuttamaan siis siksi, että se olisi kyseiseen asiaan ensimmäistä kertaa vasta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä vuodelta 2022 keväällä 2023 käsitellessään perehtynyt. Eikä siksi, ettei Keski-Suomen hyvinvointialueella tiedonpuutteen vuoksi olisi ollut halutessaan mahdollisuutta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä määrääjassa aikoinaan vuonna 2022 valittaa. Vaikka Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus näin lausunnossaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle esittäikin.

Tätä ei perusteluna esitetä Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksessä 13.6.2023 § 50, josta kunnat ovat valituksen jättäneet, missään muodossa. Eikä asiaa valmistellut talousjohtaja Aija Suntioinen kaiken edellä kuvatun perusteella niin olisi voinut kirjoittaakaan.

Perusteena Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 13.6.2023 § 50 päätöksessä sille, että aluevaltuusto jättäisi panematta täytäntöön Keski-Suomen sairaanhoitopiirin 17.6.2022 päätöksen peruspääoman alentamisesta on sen sijaan se, että: *”tilinpäätöksen valmisteluvaiheessa maaliskuussa 2023 sairaanhoitopiirin tilintarkastaja on todennut, että tilinpäätös on virheellinen, jos sairaanhoitopiirin alijäämää kateetaan peruspääomasta ja suositellut korjaamaan asian voimassa olevan kirjanpito-ohjeistuksen mukaiseksi.”*

Käytännössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä 2022 valmisteltiin koko kevään 2023 ajan Keski-Suomen hyvinvointialueella sairaanhoitopiirin talouden ja toiminnan toteuman sekä sairaanhoitopiirin vuonna 2022 tekemien päätösten, jotka hyvin olivat Keski-Suomen hyvinvointialueella tiedossa, mukaisesti. Kuvataan sitä yhdellä konkreettisella esimerkillä. 10.2.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtaja Aija Suntioiselta tuli sähköposti kunnille Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen 2022 ennakkotiedoista. Saatekirjeessä lukee esimerkiksi: *”vuoden 2022 lopun ennustettu kumulatiivinen alijäämä muodostuu kokonaan sairaanhoitotoiminnan alijäämästä. Alijäämän kattamisen keinoin (**peruspääoman alentaminen 24 M€, erillislaskutus 62,1 M€**) kumulatiiviseksi tulokseksi tulee 0 €”*

*(liitteenä 3 on talousjohtaja Aija Suntioisen sähköposti (ennakkotietoja vuoden 2022 Tilinpäätöksestä) 10.2.2023 osoittamaan sitä, että hyvinvointialue valmisteli tilinpäätöstä sairaanhoitopiirin lainvoimais-
ten päätösten mukaan hyvin tietoisina niistä)*

Ja kuten valituksessamme Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle tuli jo ilmi, niin vasta 7.3.2023 kuntiin tuli Keski-Suomen hyvinvointialueelta sähköposti, jossa todettiin, että: ”Hyvinvointialueen ja ministeriöiden (STM, SM ja VM) välisessä lakisääteisessä ohjausneuvottelussa ministeriöt nostivat esiin sairaanhoitopiirin peruspääoman alentamisen ja kysymyksen siitä, onko tehty peruspääoman alentaminen ristiriidassa hyvinvointialueita koskevan voimaannanolain kanssa.”. Tämähän muuten myös osoittaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kesäkuun 2022 päätöksen olleen hyvin tiedossa aina ministeriöitä myöten – ei millään tavoin salainen asia. Ja sähköpostin sanamuoto taas osoittaa Keski-Suomen hyvinvointialueenkin katsovan päätöksen tulleen jo tehdyksi, kuten se todistettavasti on tullutkin.

*(liitteenä 4 on maksuliikepäällikkö Jaana Aijön sähköposti, jossa tilinpäätöksen uudelleen tarkastelun
syy ensimmäistä kertaa tuodaan kunnille esiin)*

Ministeriöiden kanssa käymiensä neuvottelujen johdosta – ei siis oman valmistelunsa kautta – Keski-Suomen hyvinvointialue pyysi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan kantaa. Yllättäen nyt sitten maaliskuussa 2023 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan kanta Keski-Suomen hyvinvointialueelle poikkesi siitä,

- a) mikä se oli samassa asiassa samalla lainsäädännöllä kesäkuussa 2022, kun Keski-Suomen sairaanhoitopiiri teki peruspääoman alentamisesta päätöksen
- b) mikä se oli samassa asiassa samalla lainsäädännöllä joulukuussa 2022, kun Keski-Suomen sairaanhoitopiiri toistamiseen päätti päätöksen panna täytäntöön ja päätös viimeistään sai sekä lainvoiman ja laitettiin toimeksi.

Keski-Suomen hyvinvointialueen johtaja Jan Tollet ja talousjohtaja Aija Suntioinen olivat kunnanjohtajakokouksessa 14.3.2023 esittelemässä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen 2022 laadintaa hyvinvointialueella ja vastaamassa jo heille etukäteen kunnista toimitettuihin kysymyksiin. Aija Suntioisen ja Jan Tolletin kalvosarja on liitteenä. Kalvosarjasta on nähtävissä, että Suntioiselle ja Tolletille on erikseen tuolloin lähetetty ennakkoon kysymys ”Miksi hyvinvointialue ei kesäkuussa valittanut KSSH:n valtuuston päätöksestä tai joulukuussa KSSH:n hallituksen” – saadussa vastauksessa ei millään tavoin nouse esiin se, ettei Keski-Suomen hyvinvointialueella valittamiseen ole ollut mahdollisuutta aiemmin oikea-aikaisesti tai että päätöksiä ei olisi toimitettu tiedoksi hyvinvointialueelle.

Syynä on sen sijaan yksiselitteisesti vain ministeriöstä saatu huomio, josta kunnille ei missään vaiheessa ole esitetty mitään kirjallista dokumenttia, sekä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan muuttunut suositus, minkä Keski-Suomen hyvinvointialue on saanut häneltä kantaa erikseen kysymällä. Tilintarkastaja ei oma-aloitteisesti kantaansa ole muuttanut.

(liitteenä 5 on Aija Suntioisen ja Jan Tolletin kalvosarja kunnanjohtajakokouksessa 14.3.2023 ”Sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja peruspääoman alentaminen”)

Keski-Suomen kunnanjohtajakokouksen puheenjohtaja, Hankasalmen kunnanjohtaja Matti Mäkinen kävi jo ennen kunnanjohtajakokousta maaliskuussa 2023 kirjeenvaihtoa Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtaja Aija Suntioisen kanssa (saajana oli myös hyvinvointialueen johtaja Jan Tollet), joka osaltaan todentaa samaa asiaa. Missään kirjallisissa dokumenteissa ei nosteta esille mitään siihen viittaavaa, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöstä ei olisi aikoinaan toimitettu tiedoksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle tai että hyvinvointialue ei ennen maaliskuuta ja tilinpäätöksen 2022 valmistelua olisi voinut siksi asiaan kantaansa muodostaa.

(liitteenä 6 on talousjohtaja Aija Suntioisen ja kunnanjohtaja Matti Mäkinen 8.3.2023 käymä sähköpostikirjeenvaihto peruspääoman laskun perumisen syistä)

Kaikki edellä mainittu osoittaa, että tämä perustelu ”kyseistä päätöstä ei ole koskaan annettu tiedoksi hyvinvointialueelle, vaikka olisi pitänyt” on siis todennäköisesti syntynyt kesäkuussa 2023 lakimies Johanna Aallon toimesta perusteluksi KHO:lle laadittavalle purkuhakemukselle. Keski-Suomen hyvinvointialueen ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talouden valmistelussa kyseinen asia ei pidä paikkaansa, kuten tämän selityksen ja sen liitteiden kautta on hyvin laajasti osoitettu.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös on siis ollut Keski-Suomen hyvinvointialueella tiedossa ja se ei ole siitä valittanut. Päätös on saanut lainvoiman ja pantu täytäntöön jo Keski-Suomen sairaanhoitopiirin toimesta vuoden 2022 puolella. Keski-Suomen hyvinvointialue on sekä sähköpostilla että kunnanjohtajakokouksessa kertonut lähtevänsä kumoamaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin lainvoimasta päätöstä KPMG:n tilintarkastaja Elina Pesosen suosituksesta ja hänen ohjaamaan sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen 2022 yhteydessä. Pesonen on siis toiminut Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajana. Ja lähtökohta kaikelle oli se, että asia nousi ministeriöiden kanssa käydyissä neuvotteluissa esille. Ei mikään muu – mitään muuta ei ole ennen 20.6.2023 ja KHO:lle tehtyä purkuhakemusta kunnille ainakaan Keski-Suomen hyvinvointialueen toimesta esitetty.

(liitteenä 7 on ylimääräistä muutoksenhakua koskeva hakemus KHO:lle, jossa ensimmäistä kertaa esitetään hyvinvointialueen päätösasiakirjoissa peruspääoman laskemispäätöksen purun perusteeksi se, ettei päätöstä ole toimitettu tiedoksi hyvinvointialueelle)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös 17.6.2022 § 9 oli huolellisesti valmisteltu

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätös peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9, pitää Keski-Suomen hyvinvointialueen Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan kumota myös siksi, koska kyseinen päätös sisällöltään on ollut lain, ohjeistusten ja tilintarkastajan suositusten vastainen.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan suositusten vastainen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös ei ole ollut, mitä todentaa muun muassa Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtaja Aija Suntioisen vastaus kunnanjohtaja Matti Mäkiselle 8.3.2023

(liitteenä 6 on talousjohtaja Aija Suntioisen ja kunnanjohtaja Matti Mäkisen 8.3.2023 käymä sähköpostikirjeenvaihto peruspääoman laskun perumisen syistä)

Samoin sitä todentaa Keski-Suomen hyvinvointialueen päätöksen valmisteluteksti § 50 13.6.2023. Tämän johdosta voidaan todeta, että Keski-Suomen hyvinvointialueen vastaus hallinto-oikeudelle on tältä osin laadittu selkeästi virheellisesti. Vasta maaliskuussa 2023 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan näkökanta asiaan on muuttunut, kun Keski-Suomen hyvinvointialue on itse uutta näkemystä asiaan tilintarkastajalta tiedustellut. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös on sen sijaan tehty, saanut lainvoiman ja pantu täytäntöön Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan hyväksynnällä vuoden 2022 puolella.

Lait ja ohjeistukset on Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksessä ja sen valmistelussa taas huolella huomioitu, eikä kukaan ole nähnyt tarvetta päätöksestä valittaa. Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle nostetaan nyt esille mm. alijäämän kattamisen velvoite lainsäädännössä, kuntalaki, kirjanpitolaki ja kirjanpitolautekunnan kuntajaoston antamat lausunnot. Nuo seikat on otettu huomioon Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtaja Aija Suntioisen (joka nykyisin toimii siis Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtajana) huolellisesti virkavastuulla tekemässä tai johtamassa valmistelussa.

Tuon valmistelun pohjalta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päättäjille on tiivistetty, että peruspääoman alentaminen on mahdollista kirjanpito-ohjeet ja 1.7.2021 voimaan tullut lainsäädäntö huomioiden. Muistiossa on erityisesti perehdytty kirjanpitolautekunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston 22.3.2022 antamaan lausuntoon (lausunto 127).

(selityksen liitteenä 1 on peruspääoman alentamista perusteleva muistio ja talousjohtaja Aija Suntioisen saatekirje siihen)

Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle kuitenkin tuo lausunto 127 nousee alleviivatuksi esille. Samoin se on keskeinen perustelu Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 13.6.2023 § 50 päätöksessä.

Siksi on tärkeää korostaa sitä, että Kirjanpitolautekunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunto 127 on huomioon otettu Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksenteossa (*liitteenä 1 oleva muistio*). Olennaista on sekin, että tuo lausunto 127 on annettu Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirille, joka on perustellut peruspääoman alentamista sillä, että sairaanhoitopiirin toiminta ja pääomarahoituksen tarve on supistunut Mehiläisen kanssa tehdyn ulkoistussopimuksen myötä.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksen peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9 perustelu oli siis aivan erilainen, kuten Suntioisen sairaanhoitopiirille laatimasta muistiosta (*liitteenä 1 tässä selityksessä*) käy ilmi. Olennainen kohta perustelumuistiossa päätökselle on se

”että kunnille kohdentuvat kyllä sairaala Novan vuosien 2021 ja 2022 pääomakulut ja Novan käyttöönoton ja toiminnan käynnistymisen kertaluonteiset menot, mutta hyödyt toteutuvat pääasiassa hyvinvointialueelle. Tilanne on siis päinvastainen kuin kuntajaoston lausunnossa kuvattu tilanne – hyvinvointialue ei maksa kaikista niistä

menoista, joita vastaavat hyödyt sille realisoituvat... Tästä syystä tulkitsemme, että Keski-Suomen tilanteessa lausunnon perusteluissa esitetty periaate siitä, että menon tulisi kohdistua oikealle maksajalle ei muodostuisi ongelmaksi Keski-Suomen tilanteessa eikä peruspääoman alentaminen perusteettomasti heikentäisi hyvinvointialueen tilannetta”

Kuntaliiton tilastokeskuksen kautta kokoama koonti erikoissairaanhoidon menojen kehityksestä vuosina 2020 – 2022 osoittaa erikoissairaanhoidon menojen kasvun olleen kolmen vuoden kuluessa Keski-Suomessa 24 %, kun se maassa keskimäärin on ollut 9 %. Perusteena sairaanhoitopiirin päätöksenteossa käytetty seikka on siis aito ja oikea, kyse ei ole ollut kirjanpidollisesta kikkailusta, vaan oikeudenmukaisuudesta kuntien ja Keski-Suomen hyvinvointialueen välillä.

Olenaisinta on ennen kaikkea, että Keski-Suomen sairaanhoitopiiri on huolellisesti jo omassa päätöksenteossaan tuonut esiin ja tutkinut kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunnon 127, johon nyt Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnossa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle nojataan. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuusto on katsonut mahdolliseksi hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunnosta 127 huolimatta tehdä päätöksen peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastaja ei tuolloin ole nähnyt asiassa huomautettavaa. Kukaan ei ole päätöksestä valittanut ja se on saanut lainvoiman.

Kun Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä sairaanhoitopiirin tilintarkastajan 25.11. 2022 antaman väliraportin suosituksen pohjalta on pyydetty hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausuntoa, ei lausuntoa ole saatu, vaan on saatu vain jaoston sihteerin kirje. Sen pohjalta Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ei ole lainvoimaista päätöstään lähtenyt joulukuussa 2022 siis kumoamaan, vaan on laittanut sen toistamiseen täytäntöön.

Huomionarvoista on, että päätös on tehty joulukuussa 2022 **Keski-Suomen hyvinvointialueen talousjohtaja Aija Suntioisen valmistelusta ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajaa kuullen.** Keski-Suomen hyvinvointialueella ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajalla olisi siis todennetusti joulukuussa 2022 vielä uudelleen ollut mahdollisuus peruspääoman alentaminen perua, jos he olisivat nähneet sen aiheelliseksi. Joulukuussa 2022 kaikki osalliset varmuudella ja todistettavasti olivat tietoisia asiasta ja sen monitulkintaisuudesta. Päätös päätettiin pitää voimassa. Asiasta tiedotettiin laajalevikkeisellä julkisella tiedotteella.

Keski-Suomen hyvinvointialue on lähtenyt nyt Keski-Suomen sairaanhoitopiirin lainvoimaisen ja jo kahdesti täytäntöön pannun päätöksen kohdalla, mistä se ei ole katsonut aiemmin olleen syytä valittaa, tekemään itse uutta päätöstä. Vahvistaessaan voimaannapolain mukaisesti Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä vuodelta 2022 Keski-Suomen hyvinvointialue päätti kumota sairaanhoitopiirin lainvoimaisen päätöksen. Vaikka käytännössä ainoa uusi informaatio, mitä esiin on tullut, on se, että VM:n budjettineuvos Tanja Rantasen mielestä päätös on voimaannapolain vastainen. Sekä se, että kun tuon VM:n virkamiehen näkemyksen vuoksi on kysytty Keski-Suomen hyvinvointialueen toimesta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan kantaa, niin tilintarkastaja on päätenytkin aivan eri suositukseen, kuin kahdesti aiemmin, kun Keski-Suomen sairaanhoitopiiri on asiaa häneltä varmistanut. Tilintarkastajan toimintaa asiassa voi pitää vähintään erittäin kummastuttavana.

Ja lopuksi on todettava se keskeinen asia, että kuntien näkemyksen mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueella Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilinpäätöksestä päättäessään ei ole voimaannapolain perusteella mahdollista tehdä, muuttaa tai perua sairaanhoitopiiriin päätöksiä – sellaista pykälää voimaannapolaisissa ei käsityksemme mukaan ole – eikä Keski-Suomen hyvinvointialue pysty sellaista lausunnossaan myöskään osoittamaan.

(Voimaannapolailta tarkoitamme tässä selityksessä lakia sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannapolasta)

Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös hakea päätöksen purkamista KHO:lta

Keski-Suomen hyvinvointialue on päättänyt aluehallituksensa päätöksellä 20.6.2023 § 217 hakea Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymävaltuuston 17.6.2022 § 9 tekemän päätöksen purkamista ylimääräisen muutoksenhaun kautta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, mikä onkin se oikea tapa toimia, jos lainvoiman saanut ja täytäntöön pantua päätöstä halutaan muutettavan.

Tätä menettelyä on jo 14.3.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueelle esitetty ja perusteltu kuntien toimesta. Kyseistä menettelyä on myös osa hyvinvointialueenkin päätöksentekijöistä pitänyt perusteltuna ja katsonut, että Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilinpäätöstä ei Keski-Suomen hyvinvointialueen tule lähteä muuttamaan sairaanhoitopiiriin lainvoimaisen päätöksen vastaiseksi, vaan ennemmin jättää Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilinpäätös hyväksymättä, ennen KHO:n ratkaisua.

Jostain syystä Keski-Suomen hyvinvointialue on katsonut tarpeelliseksi toimia hyvinvointialueella. Eli päättää aluevaltuustossaan 13.6.2023 ensin hyväksyä Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilinpäätöksen vuodelta 2022 siten, ettei se laita täytäntöön siinä yhteydessä jo aiemmin täytäntöön pantua lainvoimaista sairaanhoitopiiriin päätöstä 17.6.2022, § 9 peruspääoman alentamisesta alijäämän kattamiseksi. Vaikka kokouksessa siis tehtiin vastaesitys, että kyseiseen Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin lainvoimaiseen päätökseen pitäisi Keski-Suomen hyvinvointialueen hakea purkua, niin sitä ei kokouksessa hyväksytty.

Ja sitten aluehallituksessaan 20.6.2023 § 217 kuitenkin Keski-Suomen hyvinvointialue päätti hakea Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin päätökseen 17.6.2022, § 9 purkua ylimääräisen muutoksenhaun kautta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Hyvä kuitenkin niin, että viimein Keski-Suomen hyvinvointialue toimi oikean mahdollisuuden kautta.

Tosin Keski-Suomen hyvinvointialue esittää purkuhakemuksen perusteluksi erittäin kyseenalaisesti sen, että Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ei olisi antanut päätöstä hyvinvointialueelle tiedoksi. Tässä Hankasalmen kunnan selityksessä Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle on laajasti osoitettu päätöksen varmasti olleen kaiken aikaa Keski-Suomen hyvinvointialueella tiedossa ja hyvinvointialueella olleen kesällä 2022 mahdollisuus Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin valtuuston päätöksestä valittaa. Samoin joulukuussa 2022 Keski-Suomen hyvinvointialue olisi halutessaan voinut pyrkiä estämään Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin päätöksen täytäntöönpanon, kun päätöksen lainmukaisuutta uudelleen Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä harkittiin Keski-

Suomen hyvinvointialueen johtavan viranhaltijan valmistelusta. Keski-Suomen hyvinvointialue ei sitä silloin tehnyt.

Jos asiassa on sitten kuitenkin toimittu muodollisesti jotenkin väärin, tulee eteen tarve tutkia, ovatko Keski-Suomen hyvinvointialueen nykyiset keskeiset johtajat Aija Suntioinen ja Juha Paloneva tahallisesti tai tahattomasti syyllistyneet virkavirheeseen toimissaan kesällä 2022 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtavina viranhaltijoina ja samana aikaisesta keskeisinä Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelijoina oman virkansa ohessa.

Lopuksi

Keski-Suomen hyvinvointialueella on ollut tiedossaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätökset kokonaisuudessaan. Virkavastuulla toimivat johtavat viranhaltijat Aija Suntioinen ja Juha Paloneva ovat molemmissa sekä Keski-Suomen hyvinvointialueella että Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä olleet valmistelijoina tai esittelijänä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksen suhteen alentaa peruspääomaa alijäämän kattamiseksi. Heiltä tulee jo virkavastuun kautta edellyttää voimaannapolain tulkinnan suhteen samaa kantaa kummassakin organisaatiossa – tai ainakin erityisiä perusteita tuota kantaa muuttaa. Niitä ei ole nyt esitetty.

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä kesällä 2022 valittanut. Päätös on saanut lainvoiman ja se on laitettu täytäntöön. Joulukuussa 2022 päätöksen laillisuutta on Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallituksessa vielä harkittu uudelleen Keski-Suomen hyvinvointialueen johtavan viranhaltijan toimiessa asiassa valmistelijana sairaanhoitopiirille. Tässäkään vaiheessa Keski-Suomen hyvinvointialue ei nähnyt tarvetta puuttua päätökseen.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajana toimineen KPMG:n tilintarkastajan muuttunut näkemys jo lainvoiman saaneeseen päätökseen Keski-Suomen hyvinvointialueen sitä erikseen häneltä tiedustellessa (eli ettei peruspääoman alentamista olisi-kaan pitänyt tehdä), ei voi olla peruste muuttaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin lainvoimaista ja täytäntöön pantua päätöstä. Keski-Suomen sairaanhoitopiiri oli tilintarkastajaltaan kesäkuussa 2022 ja joulukuussa 2022 saanut myönteisen kannan ennen päätöksentekoaan peruspääoman alentamista koskevaan päätökseen.

Kuntien tekemät valitukset Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksen 13.6.2023 § 50 suhteen ovat perusteltuja ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuden on syytä palauttaa päätös uudelleen valmisteltavaksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle, kuten kunnat ovat esittäneet.

Liitteet

1. Peruspääoman alentamista perustelevalle muistio ja talousjohtaja Aija Suntioisen saatekirje siihen
2. Sairaanhoitopiirin hallituksen päätös § 257 Lausuntopyyntö Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaostolta

3. Talousjohtaja Aija Suntioisen sähköposti (ennakkotietoja vuoden 2022 Tilinpäätöksestä) 10.2.2023 osoittamaan sitä, että hyvinvointialue valmisteli tilinpäätöstä sairaanhoitopiirin lainvoimaisten päätösten mukaan hyvin tietoisina niistä
4. Maksuliikepäälikkö Jaana Aijön sähköposti, jossa tilinpäätöksen uudelleen tarkastelun syy ensimmäistä kertaa tuodaan kunnille esiin
5. Aija Suntioisen ja Jan Tolletin kalvosarja kunnanjohtajakokouksessa 14.3.2023 ”Sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja peruspääoman alentaminen”
6. Talousjohtaja Aija Suntioisen ja kunnanjohtaja Matti Mäkisen 8.3.2023 käymä sähköpostikirjeenvaihto peruspääoman laskun perumisen syistä
7. Ylimääräistä muutoksenhakua koskeva hakemus KHO:lle, jossa ensimmäistä kertaa esitetään Hyvinvointialueen päätösasiakirjoissa peruspääoman laskemispäätöksen purun perusteeksi se, ettei päätöstä ole toimitettu tiedoksi Hyvinvointialueelle